

Prozac tegen onze sociale depressie

Sociaal en Cultureel Rapport 2008

Betrekkelijke betrokkenheid

Sociaal en Cultureel Planbureau

Titel Betrekkelijke betrokkenheid.
Studies in sociale cohesie
Auteurs Paul Schnabel, Rob Bijl,
Joep de Hart
Uitgever Sociaal en Cultureel Planbureau
ISBN 978 90 377 0368 9
Prijs € 27,50, gratis via www.scp.nl

door Jan Steyaert, lector Fontys Hogescholen

Een jaar of vijf geleden publiceerde Martin Rees het boek 'Onze laatste eeuw', vol pessimisme over wat de mensheid allemaal te wachten stond: natuurrampen, virussen en meteoroorinslag. Rees is een vooraanstaand wetenschapper en koninklijk astronoom in Engeland. Hij was niet de enige met pessimisme over de toekomst. Zeker in het sociale domein tiert het pessimisme over maatschappelijke ontwikkelingen welig. We worden individualistischer, ons normbesef daalt, het wordt onveiliger, de sociaal-economische segregatie neemt toe, en ander fraais. We lijken collectief aan een sociale depressie te lijden.

Gelukkig is er af en toe tegenspraak, zijn er berichten dat het helemaal niet zo slecht gaat en dat we ons die depressie maar wat laten aanpraten. Zo ook in het nieuwe sociaal en cultureel rapport van het SCP, dat eind 2008 uitkwam. En net als in de voorganger uit 2006 overheerst opnieuw het beeld dat het in sociaal opzicht wel goed gaat met Nederland. Ruim 400 pagina's lang wordt er in 15 hoofdstukken gekeken naar verschillende aspecten van sociale cohesie, het centrale thema van het boek. Zo gaat de aandacht onder meer naar burgerschapsvorming in het onderwijs, familiezin, het maatschappelijk middenveld, zwarte scholen, veilige woonomgeving, nieuwe media en sociale cohesie.

Dat levert een rijk palet aan informatie op, dat zich in een recensie niet laat samenvatten. Een steeds terugkomend

thema is wel te benoemen. Uit het verzamelde materiaal blijkt dat het met de werkelijke sociale ontwikkelingen beter gaat dan algemeen ingeschat wordt. We zijn te somber. Zo is het bijvoorbeeld met ons verenigingsleven en vrijwilligerswerk lang niet slecht gesteld, noch in vergelijking met vroeger noch vergeleken met andere landen. En die vermeende vereenzaming door alle nieuwe media is er ook niet gekomen. Sociale veiligheid is het afgelopen decennium toegenomen, ook in de grote steden. Sociale uitsluiting is er wel, maar de ontwikkeling gaat de goede kant op. Vreemd dat de media ons over die aspecten van de samenleving een heel ander beeld voorschotelen.

Het lezen van dit sociaal en cultureel rapport stemt tot optimisme, maar het roept ook de vraag op wat de sector van zorg en welzijn er mee kan. In zekere zin is het immers vooral een sociologisch boek. Slechts op een paar plaatsen, bijvoorbeeld in het hoofdstuk over segregatie in het onderwijs, wordt stilgestaan bij hoe de situatie verder te verbeteren is. Het blijft echter voorzichtig en meestal op beleidsniveau eerder dan op het niveau van sociale interventies. Wat zou het mooi zijn als zo'n sociologisch boek een sociaal-agogische equivalent kreeg, waarbij dan de vraag centraal staat wat vanuit professioneel oogpunt relevante en haalbare interventies zijn. Zou dat geen mooie taak zijn voor de beroepsverenigingen of kenniscentra in onze sector? ■